

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут Педагогічний

Кафедра теорії та методик дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АРТ-ТЕРАПІЯ В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Освітня програма «Дошкільна освіта»

першого (бакалаврського) рівня
за спеціальністю 012 Дошкільна освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Арт-терапія в роботі з дітьми дошкільного віку
Викладач	Доктор педагогічних наук, професор Борин Галина Василівна
Контактний телефон викладача	0673437860
E-mail викладача	haluna.boryn@pnu.edu.ua, boryngv@ukr.net
Формат дисципліни Очний/заочний	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	180 кредитів ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/

2. Анотація до навчальної дисципліни

Програмою передбачено низку форм роботи зі студентами: лекції, лекції-презентації, лекції-демонстрації, семінарські та практичні заняття, майстер-класи, воркшопи, відео-тренінги, різноманітні творчі завдання для самостійної роботи, розвивально-стимулювальні вправи.

Навчальна дисципліна «Арт-терапія в роботі з дітьми дошкільного віку», як необхідна складова професійної підготовки майбутніх Вихователів ЗДО, є однією з основних форм практичного застосування професійних можливостей психолога шляхом ознайомлення студентів з методами арт-терапії, вміння розпізнавати індивідуально психологічні особливості дитини; здійснювати організацію освітньої роботи з дітьми дошкільного віку з використанням арт-терапевтичних методів

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення даної дисципліни - підготувати майбутніх вихователів ЗДО до усвідомлення здобувачами освіти сутності сучасних арт-технік у роботі з дітьми дошкільного віку.

Основними завданнями дисципліни є: формування професійних компетентностей здобувачів освіти; ознайомлення майбутніх вихователів з особливостями використання арт-технік у роботі з дітьми раннього та дошкільного; оволодіння майстерністю виконавської діяльності у відповідних видах художньо-естетичної діяльності, починаючи від визначення змісту задуми, обрання від засобів виразності для його; володіння прийомами роботи у відповідному виді арт-техніки; активізація потреби у саморозвитку щодо власної компетентності в теорії та практиці художньо-естетичного розвитку дітей.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні компетентності

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленневою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-18. Здатність знаходити, опрацювати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

Програмні результати навчання:

Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

Р-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

Р-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно- екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	180 кредитів ЄКТС,
лекції	Лекції – 16 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	Семінарські заняття – 18 год.
самостійна робота	Самостійна робота – 54 год.

Ознаки навчальної дисципліни		
Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
012 «Дошкільна освіта»	4/8	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Арт-техніки у роботі з дітьми дошкільного віку. Підходи до розуміння поняття «арт-техніки». Види та функції арт-технік.	2	2	5
Тема 2. Арт-терапія. Становлення арт-терапії. Сучасні тенденції розвитку арт-терапії. Терапія мистецтвом у	2	2	5

країнах світу. Особливості становлення арт-терапії в Україні.			
Тема 3. Корекційні можливості арт-технік. Використання арт-технік у роботі з гіперактивними дітьми. Корекція тривожності засобами арт-технік (малювання олівцями, фарбами, пластиліном). Використання символіки кольорів та форм, їх інтерпретація.	2	2	5
Тема 4. Функціональні можливості арт-технік. Особливості проведення занять з використанням арт-технік. Принципи проведення таких занять, їх структура. Техніка медитативного малюнка «мандала».	2	2	5
Тема 5. Музико-терапія. Суть поняття «музикотерапія». Історія розвитку музкотерапії. Форми музикотерапії. Особливості використання мкзикотерапії у роботі з дітьми.	-	2	7
Тема 6. Використання арт-технік в казкотерапії. Зміст поняття «казкотерапія». Функціональні особливості казок. Прийоми роботи з психотерапевтичними казками. Арт-техніки в психодіагностиці казкою. Використання казок для індивідуального консультування.	2	2	5
Тема 7. Арт-техніки у роботі з піском. Характеристика пісочної терапії. Історія виникнення піскової арт-терапії. Корекційні та ровивальні ігри у роботі з піском. Характеристика особливостей та принципів пісочної терапії.	2	2	7
Тема 8. Лялькотерапія. Характеристика особливостей лялькотерапії. Види ляльок для корекційної тарозвивальної роботи з дітьми дошкільного віку.	2	2	5
Тема 9. Ігрова терапія. Характеристика ігрової терапії. Історія розвитку ігрової терапії. Ігрові арт-техніки для роботи з дітьми дошкільного віку.	2	2	5
ЗАГ.:	16	18	54

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://nmv.pnu.edu.ua/wp Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів (оцінки за практичні заняття - 40 балів, включають контрольну роботу (тести) - 20 балів, творчі роботи – 20 балів, самостійну роботу - 20 балів).
Вимоги до письмових робіт	Проект з теми за вибором – оцінюється самостійність виконання, аналіз та міркування. Здобувачі ВО виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів допочатку сесії)
Семінарські заняття	Робота на кожному практичному занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття, та виконання завдань, запропонованих для самостійної роботи. За умови успішно виконаного завдання в повному обсязі за одне заняття здобувач отримує макс. 5 б.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань, пройдено тестування.
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік форма здачі - комбінована

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи).

Академічна доброчесність: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція). <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/>

Відвідування занять Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове

Пропущені заняття здобувач відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного занять роботу. Для цього використовуються:

- усне опитування;
- перевірка продуктів декоративної діяльності дошкільників;
- перевірка письмових завдань;
- заслуховування і перегляд відео презентацій;
- перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу самостійної роботи (рекомендаційних плакатів, лепбуків, проєктів тощо).

Неформальна освіта: Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора No 672 від 24.11.2022 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Арттерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. <https://vseosvita.ua/course/artterapiia-u-roboti-z-ditmy-doshkilnoho-viku-963.html>
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 08.11.2021).
3. Безпала С., Безпала М., Губко М. Розвиток конструкційних здібностей дітей за допомогою конструкторів LEGO Education. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2018. № 8. С. 51–56.

4. Борин Г. В. Розвиток дітей дошкільного віку в образотворчій діяльності: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності “Дошкільна освіта”. Івано-Франківськ. 2019. 112 с.
5. Борин Г. В. Художньо-естетична діяльність дітей: навчальний посібник для студентів спеціальності “Дошкільна освіта” / Г.В. Борин / Івано-Франківськ. 2020. 226 с.
6. Борин Г. В. Художньо-естетичний розвиток дітей: навчально-методичні рекомендації для проведення практичних занять студентів спеціальності “Дошкільна освіта” : [текст. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ. 2019. – 56 с.
7. Вплив музики на психічну діяльність дитини. URL: <https://sadochok7sarny.jimdo.com/>
8. Вплив музики на розвиток особистості дошкільнят URL: <https://sadochok7sarny.jimdo.com/>
9. Грицюк І.М. Арт-терапевтичні технології та їх вплив на формування творчої позиції дошкільників. Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. С. 79-82.
10. Романюк І. А. Музичне виховання. Організація роботи у дошкільному навчальному закладі: навч.-метод. посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 280 с.
11. Сорока О. В., Калаур С. М. Потенціал арт-терапії в процесі формування позитивного інклюзивного освітнього середовища дошкільних навчальних закладів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя : КПУ, 2018. Вип. 58–59 (111–112). С. 207–215
12. Кошель А.П., Кульбако Н.П. Використання елементів арт-терапії в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта», методистів, вихователів закладів дошкільної освіти та батьків дітей дошкільного віку – Чернігів: ФОП Баликіна О.В., 2020 – 90 с.
13. Магдисюк Л. І. Арттерапія в роботі з дітьми та дорослими : методичні рекомендації до курсу «Арттерапія в роботі з дітьми та дорослими» (магістрів) / Людмила Іванівна Магдисюк. – Луцьк : Вежа-Друк. – 2021. – 24 с.
14. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка», спеціальність 012 – «Дошкільна освіта». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/22/2019-11-22-012doshkilna-B.pdf>.

Викладач: доктор педагогічних наук, професор

Галина Василівна БОРИН